

Vzdělávací program školní družiny

ScioŠkoly Hradec Králové

Identifikační údaje

Název ŠVP

Vzdělávací program školní družiny ScioŠkoly Hradec Králové - základní školy, s.r.o.

Školní vzdělávací program (dále jen "ŠVP") je zpracován v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školským zákonem) jako školní vzdělávací program zájmového vzdělávání uskutečňovaného ve školní družině.

Údaje o školském zařízení

ScioŠkola Hradec Králové - základní škola, s.r.o.
se sídlem: Buzulucká 431/2, 500 03 Hradec Králové
IČ:21287848

(dále jen "ScioŠkola")
ředitel školského zařízení: Lenka Škultétyová

Zřizovatel

scio s.r.o.
IČ: 10779442
Pobřežní 658/34, Karlín, 186 00 Praha 8
info@scioskola.cz

Platnost dokumentu

Školní vzdělávací program platí od 2. 9. 2024

V Hradci Králové dne

.....

ředitel školy

Identifikační údaje	2
Název ŠVP	2
Údaje o školském zařízení	2
Zřizovatel	2
Platnost dokumentu	2
Cíle a obsah vzdělávání ve školní družině	4
Naše mise	4
Naše hodnoty	4
Svoboda	4
Morálka	4
Aktivita	4
Optimismus	5
Odvaha	5
Otevřenost	5
Naše vzdělávací cíle	5
Obsah vzdělávání ve školní družině	6
Svobodná hra	6
Volitelné a řízené aktivity	7
Kroužky	7
Časový plán vzdělávání	8
Organizace vzdělávání ve školní družině	9
Podmínky přijímání do družiny	9
Členění školní družiny	9
Propojení se školním klubem	9
Délka vzdělávání	9
Formy vzdělávání	9
Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	9
Podmínky ukončování vzdělávání	10
Podmínky vzdělávání ve školní družině	11
Personální podmínky	11
Materiální podmínky	11
Ekonomické podmínky	11
Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví	11

Cíle a obsah vzdělávání ve školní družině

Školní družina doplňuje vzdělávání v naší základní škole. Vzdělávání se proto řídí hodnotami ScioŠkol a jeho cíle jsou shodné se vzdělávacími cíli ScioŠkol. Liší se prostředky, jež jsou pro vzdělávání voleny.

Naše mise

Připravujeme děti na život v 21. století tak, aby uměly vzít život do svých rukou a mohly se stát tvůrci budoucnosti.

Naše hodnoty

Ve vzdělávání se řídíme následujícími hodnotami, které vychází z našeho humanistického a liberálního pohledu na svět a člověka, kterého chápeme jako svobodného, aktivního a odpovědného jedince.

Svoboda

Věříme, že svoboda jde ruku v ruce s odpovědností. Dětem proto necháváme tolik svobody, kolik odpovědnosti jsou zároveň schopné a ochotné unést.

Znamená to, že se mohou samy rozhodovat co, jak a kdy budou dělat. Věříme, že chybami se děti učí, a proto je za ně netrestáme. Necháváme je, aby se samy vyrovnaly s důsledky svého jednání, a tak přirozeně pochopily vztah mezi svobodou a odpovědností. Společně si stanovíme pravidla a trváme na tom, abychom je také všichni dodržovali.

Hranici svobody se u každého dítěte snažíme rozpoznat co nejpřesněji, abychom mu záměrně mohli dopřát o stupeň víc volnosti než je aktuální úroveň jeho zodpovědnosti, čímž se krůček po krůčku v této schopnosti rozvíjí.

Morálka

Morálku chápeme jako schopnost uvažovat nezávisle, chovat se ohleduplně a respektovat práva ostatních.

Děti vedeme ke kritickému přemýšlení, zdravé sebedůvěře a ochotě nezištně pomáhat ostatním. Chceme, aby byly empatické a uměly se postavit za hodnoty, kterým důvěřují.

Aktivita

Schopnost aktivně ovlivňovat nejen vlastní vzdělání, ale i směr svého života je pro budoucnost našich dětí klíčová. Proto pojmáme výuku co nejvíc interaktivně. Školu vnímáme jako bezpečné místo, které dětem poskytuje prostor pro poznávání a posouvání vlastních hranic a které jim umožňuje testovat a rozvíjet své schopnosti.

Snažíme se, aby děti zajímalo dění kolem nich a aby se ho chtěly účastnit. Posilujeme jejich přirozenou zvědavost a podporujeme jejich samostatnost. Chceme, aby se nebály vymýšlet, navrhovat a realizovat vlastní nápady, kazit je a vylepšovat.

Optimismus

Jsme přesvědčení o tom, že všechno má svou světlou stránku. Že všechno zlé je k něčemu dobré a že je možné se neustále zlepšovat a růst.

Mezi průvodci i ve vedení školy jsou samí pozitivně naladěni lidé s růstovým nastavením mysli. Charakterizuje nás optimistický přístup k životu, nepříjemnosti bereme s nadhledem a snažíme se z nich čerpat zkušenosti do budoucna. Sklenici vidíme, jak se často říká, z poloviny plnou, ne prázdnou. A k podobnému úhlu pohledu vedeme i děti.

Odvaha

Podporujeme odvážná rozhodnutí dětí. Vystoupit před ostatní, obhájit vlastní nápad nebo názor, zastat se spolužáka nebo spolužačky, navrhovat neotřelá řešení... Nezpochybňujeme jejich schopnosti a nebráníme jim je testovat a využívat. Odvahu posiluje důvěrné a bezpečné prostředí. Právě takové se snažíme pro děti vytvářet. K tomu být odvážný ale nikoho nenutíme. Respektujeme subjektivní pocit ohrožení každého z nich a těm dobrodružnějším nebráníme pouštět se do situací s jistou mírou rizika – ať už jde o lezení na stromy nebo o cokoli jiného.

Otevřenost

Otevřenost chápeme ve dvou rovinách. Na té první pro nás představuje pravdivost a transparentnost, zatímco na té druhé otevřenost novým podnětům a situacím.

Naše vzdělávací cíle

Při formulaci cílů vzdělávání jsme vyšli ze čtyř pilířů vzdělávání pro 21. století vymezených roku 1996 Mezinárodní komisí UNESCO vedenou Jacquesem Delorse¹:

1. **Učit se poznávat**
2. **Učit se být**
3. **Učit se žít společně**
4. **Učit se jednat**

Tyto čtyři pilíře jsme rozpracovali do osmi vzdělávacích cílů, jež označujeme jako **Scio vzdělávací cíle**.

Pilíř vzdělávání	Scio vzdělávací cíl
------------------	---------------------

¹ DELORS J. (ed.): *Učení je skryté bohatství: zpráva Mezinárodní komise UNESCO "Vzdělávání pro 21. století"*. Paříž: UNESCO, 1996.

Učit se poznávat	1. – Řídím a poháním své učení
	2. – Vybírám si, co si pouštím do mysli
Učit se být	3. – Rozumím sám/sama sobě
	4. – Odolávám neúspěchu, tlaku i nejistotě
Učit se žít společně	5. – Vytvářím a udržuji dobré vztahy
	6. – Konám dobro a stavím se zlu
Učit se jednat	7. – Jsem tvůrcem budoucnosti světa
	8. – Mám život ve svých rukou

Scio vzdělávací cíle jsou v případě konkrétního dítěte **kompetencemi**, jimiž má být vybaveno. Kompetenci přitom chápeme jako **způsobilost v určité situaci úspěšně jednat, k níž je vždy zapotřebí funkční propojení účelu (k čemu to je), postojů, dovedností a znalostí**.

Scio kurikulum je až na úroveň jednotlivých znalostí, dovedností a postojů rozpracováno ve vzdělávacím programu školy. Ve školní družině se nicméně nezaměřujeme cíleně na rozvoj konkrétních znalostí, dovedností a postojů vymezených ve Scio kurikulu. Dbáme na to, aby naše činnost obecně směřovala k dosažení výše uvedených vzdělávacích cílů. Dále poskytujeme průvodcům a dětem co největší volnost k tomu, aby v rámci těchto vymezených cílů a výše uvedených hodnot pružně přizpůsobovali činnost školní družiny.

Obsah vzdělávání ve školní družině

Z hlediska cílů vzdělávání je obsah vzdělávání ve školní družině definován toliko **Scio vzdělávacími cíli** vymezenými výše. V jejich rámci mají pedagogičtí pracovníci volnou ruku při realizaci konkrétních vzdělávacích obsahů, které vzhledem k věku a složení dětí považují za vhodné.

Zařazují přitom zpravidla následující činnosti.

Svobodná hra

Svobodná hra je základním stavebním prvkem zájmového vzdělávání v naší školní družině. V průběhu školního vzdělávání pro ni zpravidla není mnoho prostoru, přitom je to právě ona, jejímž prostřednictvím se děti přirozeně učí mnoha kompetencím vycházejícím ze Scio vzdělávacích cílů, a to zejména v jejich postojové a částečně i dovednostní složce. Svobodná hra představuje dle našeho mínění **zcela zásadní** součást vzdělávání, kdy teprve je-li zařazena bok po boku vzdělávacích aktivit, mohou být naplněny vzdělávací cíle v jejich celistvosti.²

² Plně se odkazujeme na: DANIŠOVÁ, Justina a DANIŠ, Petr. *Svobodná hra: jak nechat vyrůst radostné, odolné a samostatné děti*. Praha: Smart Press, 2020. ISBN 978-80-88244-17-2.

Průvodci plní při svobodné hře dětí dle potřeby následující roli:

1. Zajištění **podnětného a bezpečného prostředí**
2. Zajištění **materiálu** pro hru
3. Pomoc dětem s **iniciací** hry nebo jejím **posouváním**
4. Podpora při řešení **konfliktů** a **neshod**
5. Dohled nad fyzickým i psychickým **bezpečím**.

Svobodná hra probíhá uvnitř i venku.

Řízené aktivity

Průvodci dále dětem nabízejí aktivity v návaznosti na prostředí, ve kterém se činnost družiny odehrává, své vlastní zájmy a aktuální zájmy a potřeby dětí. Jsou mezi nimi např.:

1. Výtvarné aktivity
2. Hudební aktivity
3. Rukodělné práce
4. Deskové, karetní a jiné společenské hry
5. Kolektivní a komunikační hry
6. Sportovní aktivity
7. Manuální práce
8. Péče o rostliny a zahradu
9. Pečení a vaření
10. Aktivity na počítači (hry, multimediální tvorba a další)
11. Multimediální aktivity
12. Vzájemné povídání a sdílení
13. Improvizační divadlo
14. Četba
15. Práce se stavebnicemi a jiným hracím materiálem
16. Odpočinek, relaxace
17. Úklid a práce pro školu

Tyto aktivity jsou dětem nabízeny:

- a) jako hromadné (účastní se jich většina dětí v družině),
- b) jako výběrové (účastní se jich jen zájemci).

Zároveň mohou být:

- a) řízené průvodcem,
- b) řízené konkrétními dětmi nebo skupinou dětí,
- c) sebeřízené (dětí se jim věnují samostatně).

Časový plán vzdělávání

Časový plán činnosti školní družiny je orientační. Klademe velký důraz na autonomii a vlastní zájmy dětí i průvodců, které upřednostňujeme před plněním obecného časového plánu školní družiny. Děti mají možnost se domluvit na svých vlastních projektech, tématech a aktivitách s průvodcem družiny.

Obecně se však při nabízení volitelných či řízených aktivit snažíme zohlednit následující školní události, významné dny a svátky:

Měsíc	Téma aktivit
Září	Adaptační kurz, vzájemné poznávání a družin
Říjen	Halloween
Listopad	Památka zesnulých
Prosinec	Mikuláš, Advent, Vánoce
Leden	Tři králové
Březen	Masopust
Duben	Velikonoce, Pálení čarodějnic
Květen	Svátek matek
Červen	Den dětí, závěr školního roku

Organizace vzdělávání ve školní družině

Podmínky přijímání do družiny

Školní družina je určena výhradně žákům základní školy, jejíž činnost vykonává ScioŠkola, přednostně žákům prvního stupně. Je-li v daném školním roce více zájemců o vzdělávání v družině, než kolik je míst, mají přednost žáci nižšího ročníku, a, je-li ji třeba rozhodnout i ve skupině žáků totožného ročníku, rozhoduje jejich věk.

Členění školní družiny

Je-li ve školní družině více než právními předpisy dovolený počet účastníků (30, resp. 34, je-li vydána výjimka zřizovatele), člení se družina na oddělení. Obecně nicméně považujeme členění na oddělení za zbytečné, neboť dětem nabízíme aktivity především podle jejich zájmu, a ne podle toho, do jakého oddělení jsou zařazeny. Proto platí následující:

1. Činnost všech oddělení se vzájemně prolíná, děti mají možnost účastnit se nabídky aktivit a vídat se se spolužáky napříč odděleními.
2. Klesne-li v daný okamžik počet účastníků činnosti družiny pod 30(34) nebo 60 (68), činnost oddělení se spojuje i formálně.

Propojení se školním klubem

Činnost školní družiny je ve velké míře propojena se školním klubem, neboť v zájmovém vzdělávání se, ještě více než v základní škole, snažíme o věkové mísení dětí. Souhrnně je školní družina a školním klub neformálně označena jako "klub".

Délka vzdělávání

Účastníci jsou do školní družiny přijímáni vždy na dobu uvedenou v přihlášce do družiny.

Formy vzdělávání

Zájmové vzdělávání ve školní družině se uskutečňuje formou pravidelné denní docházky.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Jsou-li školským poradenským zařízením doporučena podpůrná opatření pro vzdělávání v žáka v základní škole, uplatní se ve školní družině v maximální možné míře vzhledem k charakteru činnosti školní družiny a vzhledem k jejím možnostem. Je-li doporučení adresováno výslovně i školní družině, uplatní se plně.

Jinak se i ve školní družině řídíme zásadou *Každé dítě je jedinečné* a tedy usilujeme o vzdělávání zohledňující potřeby a zájmy každého dítěte.

Podmínky ukončování vzdělávání

Ukončování vzdělávání se řídí školským zákonem, vyhláškou o zájmovém vzdělávání a vnitřním řádem školní družiny, v němž jsou jeho podmínky a proces podrobně popsány.

Přesahuje-li délka přihlášení do družiny jeden školní rok, může ředitel školy, v případě nedostatečné kapacity, vždy před začátkem školní roku vyřadit ze školní družiny nejstarší účastníky nebo účastníky, kteří v minulém školním roce docházeli do školní družiny v nejmenším rozsahu.

Podmínky vzdělávání ve školní družině

Personální podmínky

Vzdělávání v družině zajišťují vychovatelé za případné asistence asistentů pedagoga. Jednotlivé aktivity mohou vést i pedagogové volného času. I v družině se pedagogům říká "průvodci", protože mají roli partnera, mentora, kouče a průvodce vzděláváním. Krom toho se rovněž používá neformální označení "klubáci".

Materiální podmínky

Školní družina vykonává svou činnost v učebnách základní školy / externí učebně. Školní družina dále využívá ke své činnosti:

- školní dílnu a její vybavení,
- školní kuchyňku a její vybavení,
- školní mobilní PC učebnu a její vybavení,
- zahrada přiléhající ke škole
- ...

Stran vybavení je družina zásobena přiměřeným množstvím vybavení, které je potřebné k realizaci aktivit vymezených tímto vzdělávacím programem. Pro svobodnou hru dětí zajišťujeme i množství materiálu, který by běžně nebyl považován za vzdělávací či herní, nicméně děti si s jeho pomocí hrají. Na naší zahradě tak jsou k dispozici např. prkna, kusy dřeva, cihly, kamení či hlína, uvnitř pak dřevěné kostky, kvádry, pytle, papírové role, látky či provázky, za jejichž pomocí mohou děti rozvíjet své hry.

Ekonomické podmínky

Vzdělávání ve školní družině je pro žáky ScioŠkoly zdarma. Jedinou výjimku mohou tvořit některé placené kroužky, k nimž rodiče volitelně hlásí své děti.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

Bezpečnost a ochrana zdraví dětí se ve školní družině zajišťuje:

1. **Dohledem**, přičemž platí dvě základní zásady:
 - a. děti postupně vedeme k samostatnosti, odpovědnosti za sebe sama
 - b. dohled vždy uzpůsobujeme s ohledem na věk a osobu dítěte.
2. **Poučením o bezpečnosti a ochraně zdraví** vždy na počátku školního roku a pak před výkonem každé nové činnosti, s níž nebyly děti doposud seznámeny, a při níž může dojít ke škodě na zdraví či majetku
3. Stanovením, opakováním a vymáháním srozumitelných **pravidel chování**,
4. Zajištěním **bezpečnosti prostředí a vybavení**, s nímž děti v družině pracují
5. Poskytnutím či vyžadováním **ochranných pomůcek**, jsou-li při dané činnosti třeba
6. Postupným **učením dětí, jak zacházet s rizikovými situacemi**.